

КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ ТА
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕГО
ПРАВА

ЛЕКЦІЯ З НАВЧАЛЬНОГО
КУРСУ
„КРИМІНОЛОГІЯ”

на тему: «Зарубіжні концепції
причин злочинності»

Питання, що будуть розглянуті на лекції

- 1. Основні зарубіжні кримінологічні наукові школи**
- 2. Біологічні (антропологічні) теорії дослідження причин злочинності**
- 3. Соціологічні та психологічні теорії дослідження причин злочинності**
- 4. Тенденції злочинності у зарубіжних країнах**

Література

- 1. Fishbein D. Biobehavioral Perspectives in Criminology. Wadsworth, Thomson Learning, 2001.
- 2. Криминология: Ученик для юрид. вузов / А.И. Долгова (ред.). – М. : ИНФРА-М-Норма, 1997.
- 4. Гилинский Я. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других «отклонений».- СПб.:Изд-во «Юридический центр Пресс», 2004.
- рінком Інтер, 2002.

Література

- 5. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: Підручник для студ. юрид. спец, вищих навч. закл. / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого / ІМ. Даньшин (ред.). – Х. : Право, 2003.
- 6. Кримінологія: Підручник для студ. вищ. навч. закл. / Національна академія внутрішніх справ України {Київ} / Я.Ю. Кондратьєв (відп.ред.). – К. : Юрінком Інтер, 2002.
- 7. Дюркгейм Э. Норма и патология // Социология преступности.-М., 1966.
- 8. Зелинский А.Ф. Осознаваемое и неосознаваемое в преступном поведении. Харьков, 1986.
- 9. Иншаков С.М. Зарубежная криминология. – М., 1997.
- 10. Криминология: Учебник / Под ред. Г.А. Аванесова. М., 2010 г.

Зародження кримінологічної думки

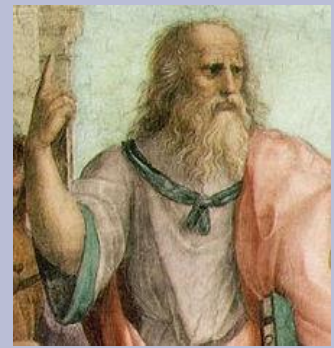
Арістотель, Платон

Теологічні теорії
злочинності раннього
феодалізму

Монтеск'є, Вольтер, Беккарія

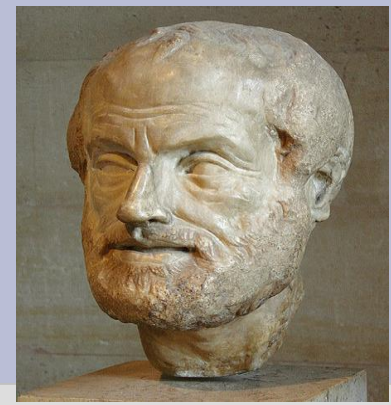
Ж.Мольє, Мореллі,
Фур'є, Р.Оуен

Платон

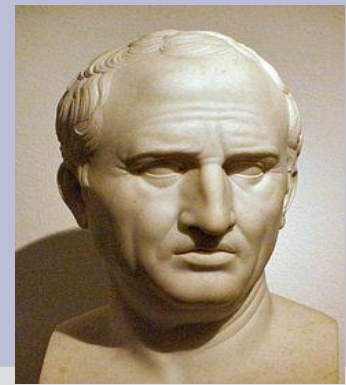
- вивчав причини злочинів і аналізував їх мотиви.
- відстоював принцип індивідуалізації покарання, довірливості.
- допускав смертну кару, відзначав особистий характер покарання,
- добродійство та зло пов'язував не з природними якостями особи, а з її вихованнями

Аристотель

- особливе значення надавав рівності всіх повноправних громадян перед законом.
- підкреслював важливість профілактичної ролі покарання, вважаючи, що люди утримуються від негативних вчинків не із високих міркувань, а через страх покарання
- Вважав, що чим більші були користь та задоволення, які отримані у результаті вчинення злочину, тим більш суворим повинно бути покарання.
- був твердо переконаний у тому, що злочинець стає зіпсованим по своїй волі.

Цицерон

самим важливим джерелом злочинів вважав «нерозумні та жадні пристрасті до зовнішніх задоволень, з безмежною необдуманістю до задоволення потреб», а також надію на безкарність. Звідси, визнання важливості покарання, яке переслідує мету і загальної, і приватної превенції, що забезпечує безпеку суспільства.

Чезаре Беккариа

DEI DELITTI
E
DELLE PENE.

In rebus quibusvis difficilibus non expellendum, ut quis final, & ferat, & metat, sed preparatiue opus est, ut per gradus instans. Bacon. Sermon. fidel. num. xv.

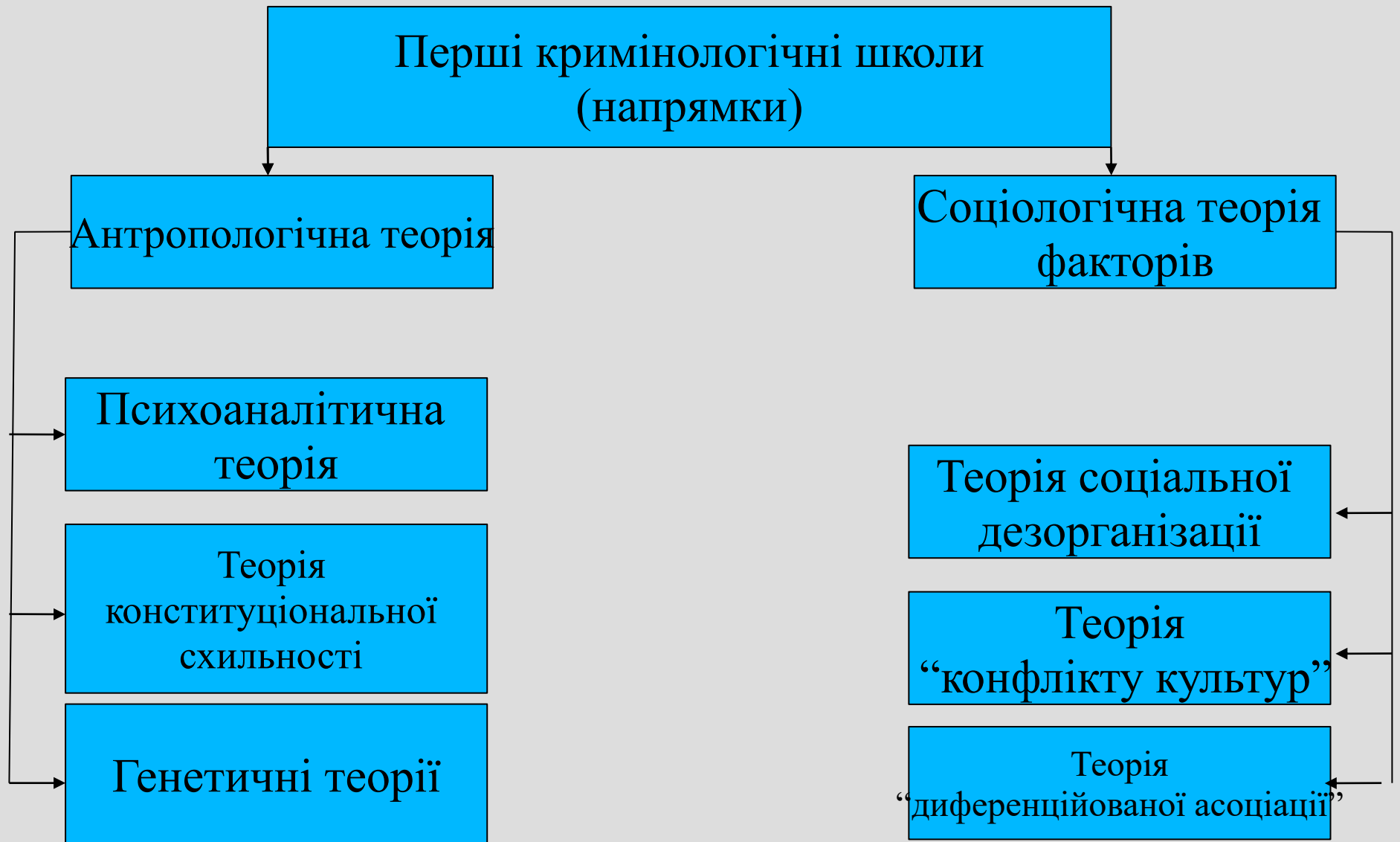

MDCCLXIV.

«Про злочин та покарання»

- Закони є умови, на яких люди, які до цього існували незалежно та ізольовано один від одного, об'єднались у суспільство.
- Не можна надіятись на суттєве покращення моралі, якщо політика, що проводиться у моральній галузі не опирається на вічні почуття, які властиві людській природі.
- Будь-який закон, що йде у розріз з цими почуттями, неминуче зіштовхнеться з протидією, яка у кінці кінців виявиться сильнішою.
- Ще ні одна людина не пожертвувала безкорисно навіть частиною власної волі, тільки необхідність примушувала її це робити.

Кримінологічні школи

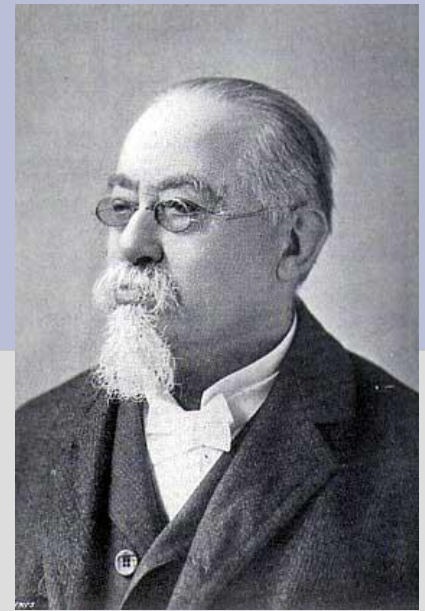

Антропологічна школа

Опирається на детерміністську теорію, відповідно з якою злочинна поведінка не вибирається особою вільно, а обумовлюється біологічною і соціальною спадкоємністю, а також іншими факторами (Ч.Ломброзо, Е. Феррі, Р. Горофало, Г.Тард).

Своєю назвою ця школа вказує на бажання замінити абстрактні і філософські роздуми юридичними висновками і спостереженнями, які ґрунтуються на серйозних доказах. Від концепції вільної волі класичного напрямку позитивістська школа переходить до "причинності" злочину.

Чезаре Ломброзо

Він розробив класифікацію злочинців:

- а) природжені злочинці;
- б) душевнохворі злочинці;
- в) злочинці за пристрастю, до яких відносяться і політичні маніяки;
- г) випадкові злочинці.

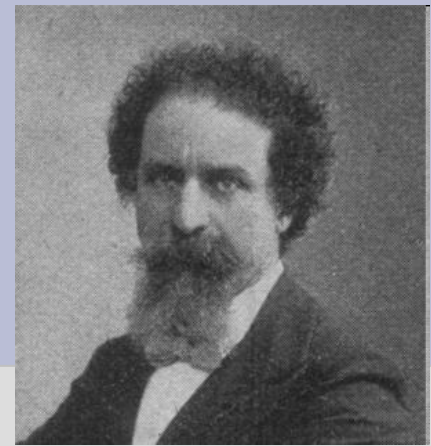
Атласи Ломброзо

теорія "природженого злочинця"

Стверджувалося, що злочин має розглядатися як результат певних психофізіологічних (антропологічних) факторів, властивим злочинцям від народження. Ці фактори мають характер атавізму і вказують на те, що злочинець є дикуном і дегенератом.

Енріко Феррі

"Теорія неосудності і заперечення вільної волі".

Заперечував вільну волю і підтримував теорію причинності. Біологічні причини він поєднав з соціальними, економічними і політичними факторами. Вважав, що держава має стати тим основним інструментом, за допомогою якого можна досягти поліпшення умов життя людей.

Кречмер та Шелдон

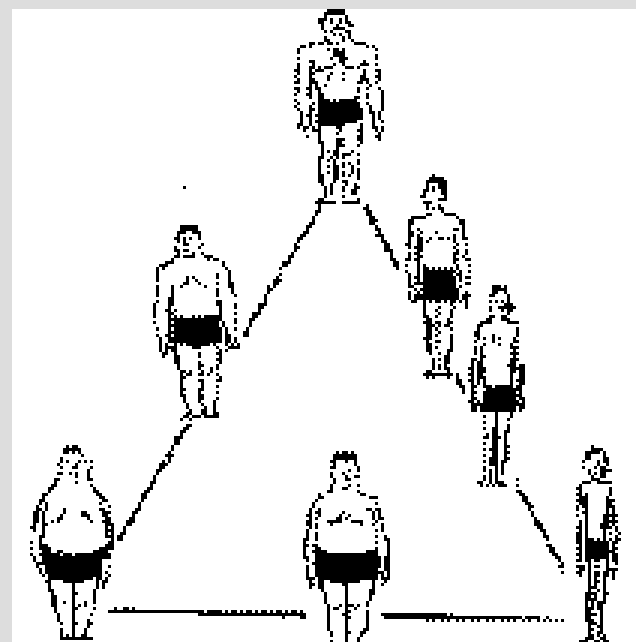
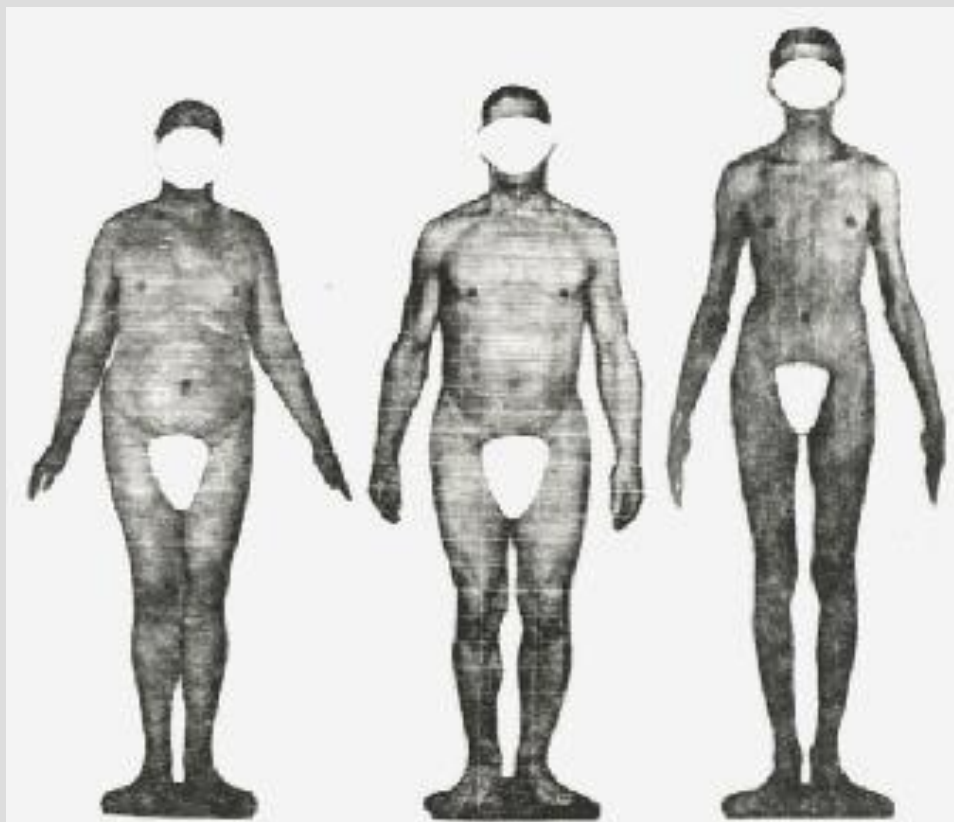

На думку німецького психіатра Е. Кречмера, та його послідовників (перш за все – американського кримінолога У. Шелдона), прослідковується зв'язок між типом побудови тіла, характером людини, а звідси і його поведінковими реакціями, включаючи злочинні.

Теорія конституціональної схильності

1. Високі та худі люди – екоморфи («церебротоники», за Шелдоном, чи астеники) – частіше за все будуть боязкими, загальмованими, схильні до самотнього способу життя, інтелектуальної діяльності.
2. Сильні, мускулисті мезоморфи («соматотоники» чи атлети) відрізняються динамічністю, прагненням до панування і найбільш схильні до девіацій.
3. Невисокі, повні ендоморфи («висцеротоники» чи «пікніки») – товариські, спокійні, веселі.

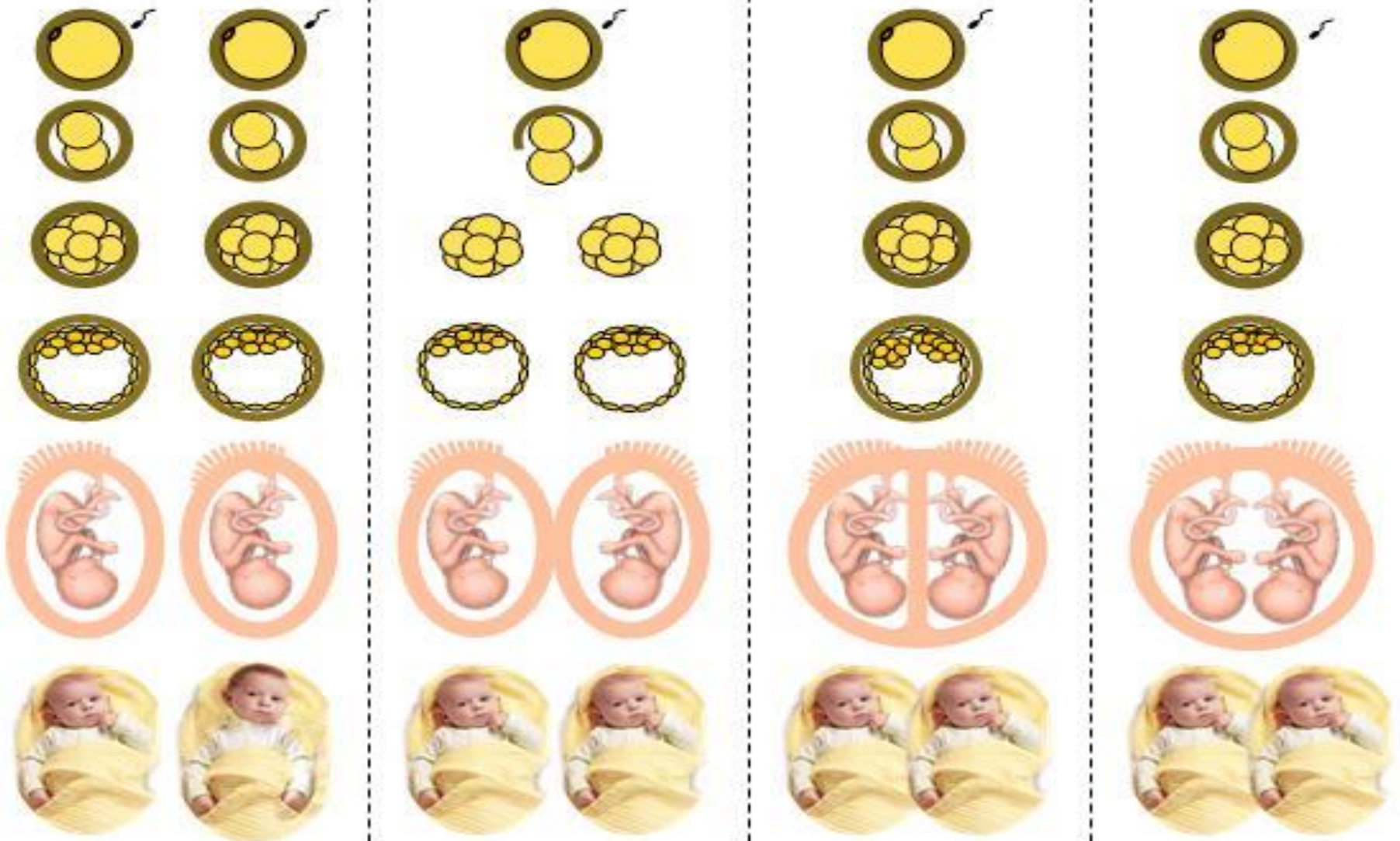
Теорія конституціональної схильності

Близнюкова теорія

встановлено, що однакова (у тому числі девіантна) поведінка дорослих пар однойцевих (монозиготних) близнюків спостерігається відносно частіше, ніж у двояцевих пар (дізиготних) близнюків. Такий збіг був у 77 % випадків однойцевих та у 12% випадків двояцевих близнюків. Звідси можна зробити висновок, що значну роль відіграє генетична схильність до тих чи інших поведінкових форм.

Формування близнюків

Близнюкова теорія

Ронні та Реджі Крей найвідоміші Британські злочинці 60х і 70х років

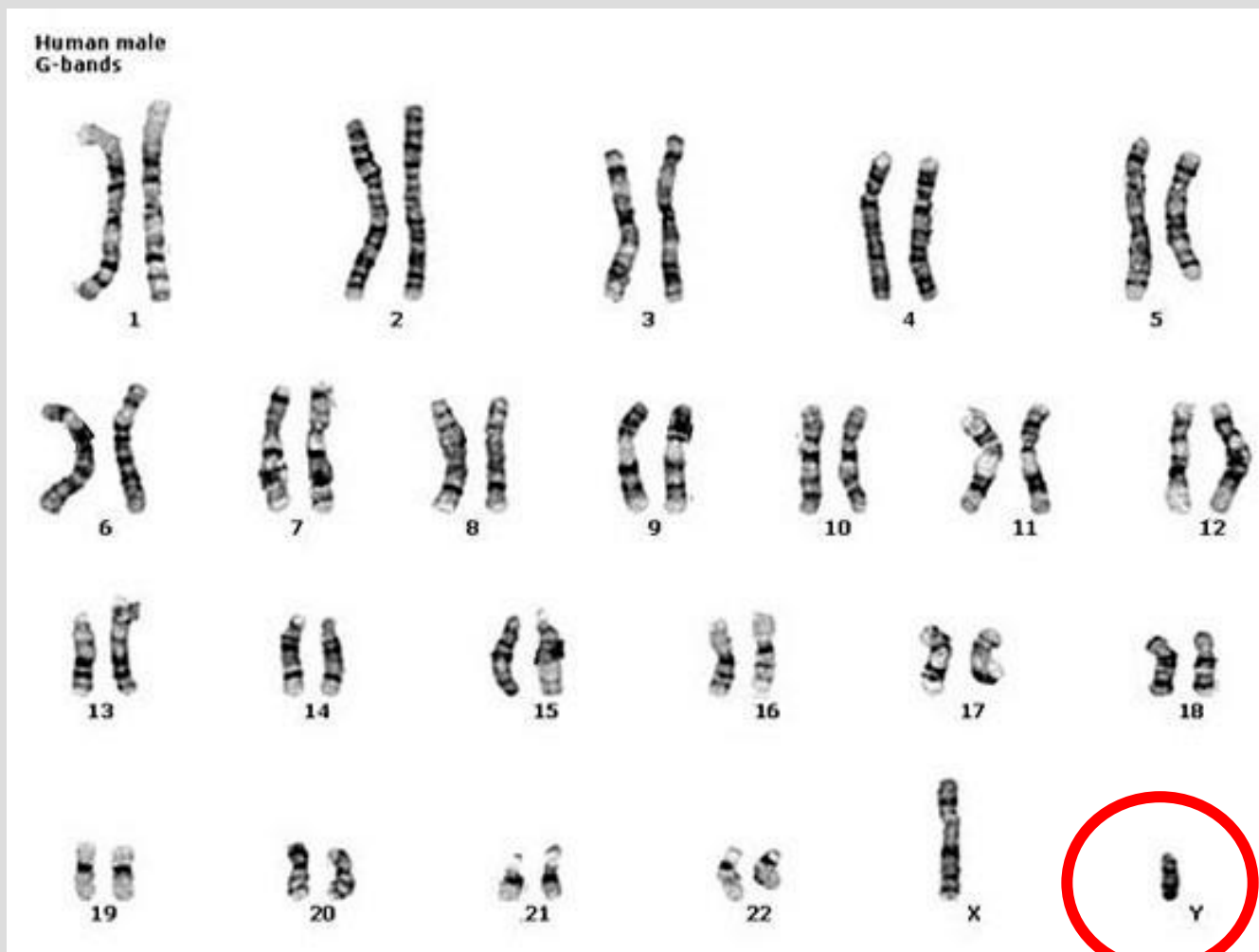

Хромосомна теорія П. Джекобс

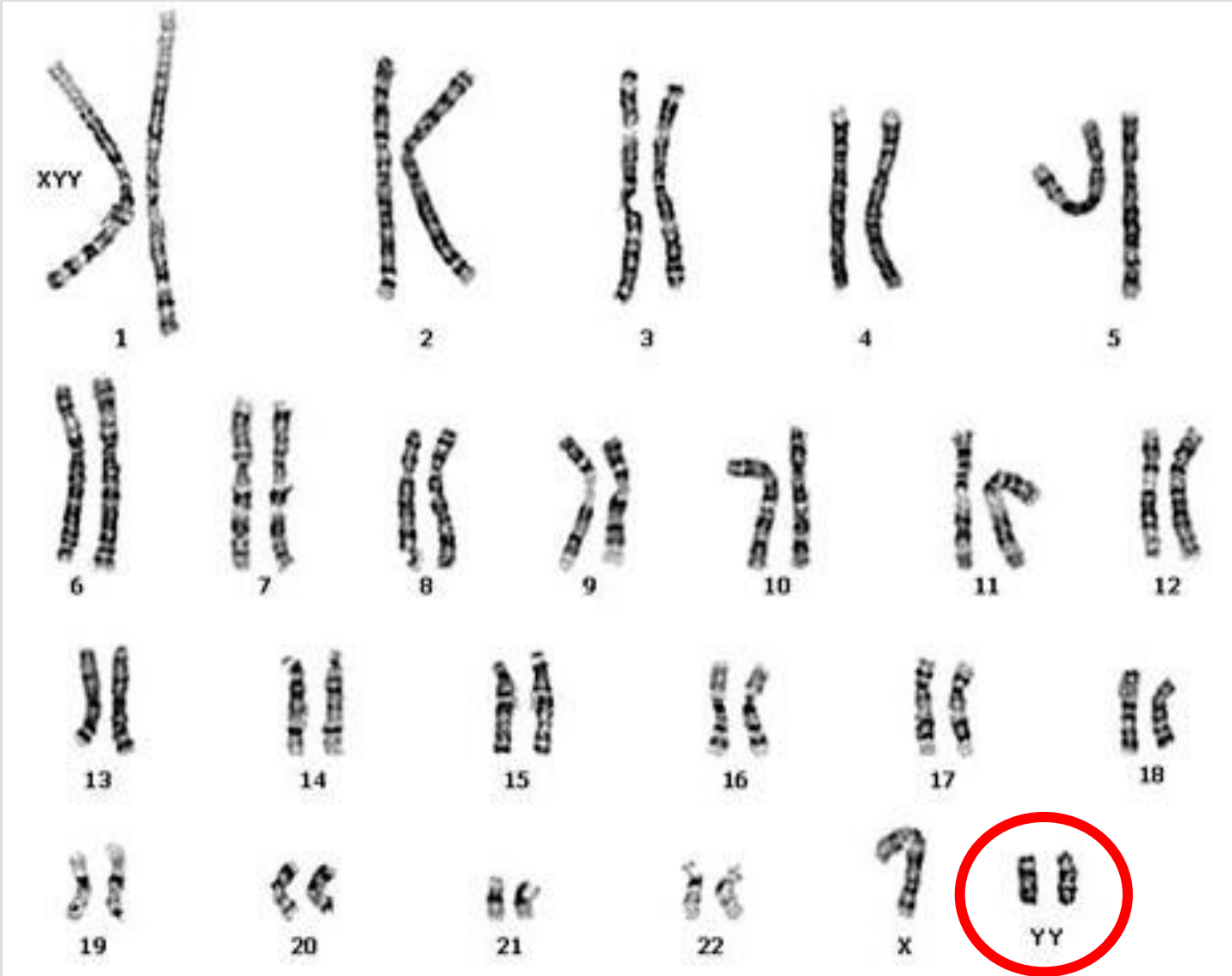

На основі вивчення засуджених у шведських в'язницях висунула гіпотезу про підвищену агресивність і, відповідно, високому рівні насильницьких злочинів у чоловіків із зайвою Y хромосомою (XYY замість стандартного набору XY)

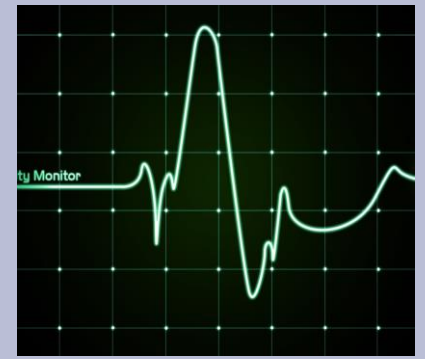
Хромосомна теорія звичайний чоловік

YYX

Частота пульсу

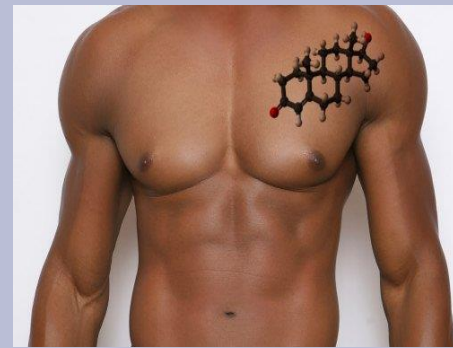

Кембріджське лонгтюдне (вивчення одних і тих самих осіб протягом значного проміжку часу) дослідження більше 400 чоловіків показало, що ті, у кого частота пульсу у стані спокою була нижче (66 ударів за секунду), чім у середньому (68 ударів за секунду), відносно часто були засудженими за насильницькі злочини

Частота пульсу

Кембріджське лонгтюдне (вивчення одних і тих самих осіб протягом значного проміжку часу) дослідження більше 400 чоловіків показало, що ті, у кого частота пульсу у стані спокою була нижче (66 ударів за секунду), чім у середньому (68 ударів за секунду), відносно часто були засудженими за насильницькі злочини

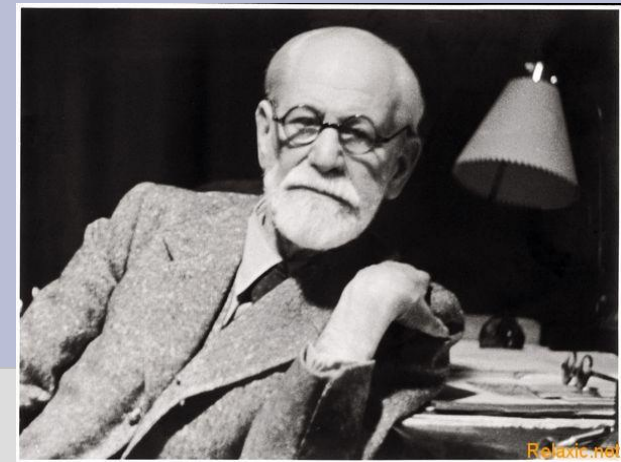
Роль серотоніну та тестостерону

Рівень серотоніну у крові. На основі результатів багаточисленних досліджень, деякі вчені вважають, що підвищений рівень серотоніну у крові свідчить про велику вірогідність агресивної поведінки.

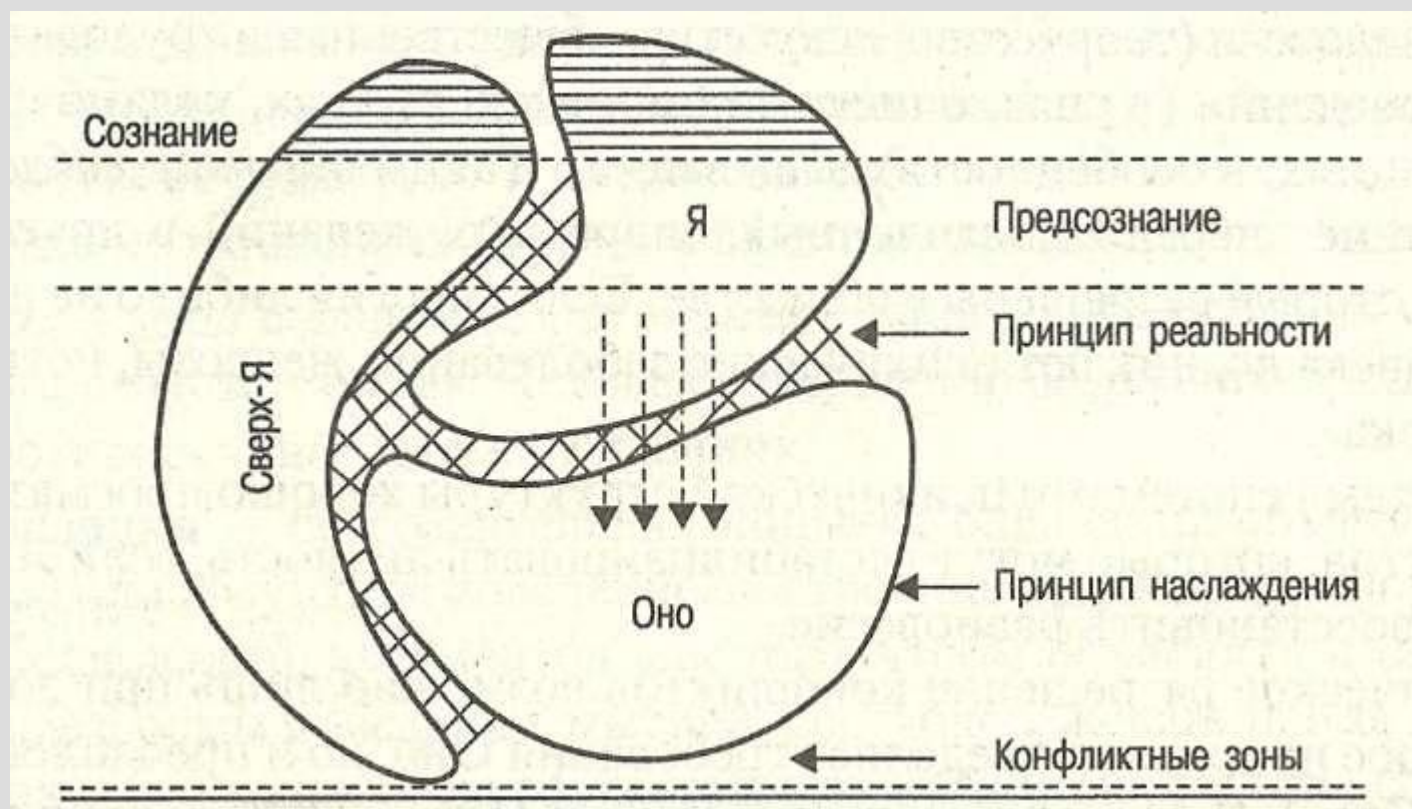
Роль тестостерону. Вважається, що підвищений рівень тестостерону (чоловічий статевий гормон) може впливати на агресивність поведінки. Деякі дослідження показують, що аналогічну роль у жіночій агресивній поведінці відграють жіночі гормони.

Фрейдизм

Для злочинця характерні дві риси - безмежне себелюбство і сильна деструктивна схильність; загальним для обох рис і передумовою для їх проявів є безлюбовність, брак емоційно-оціночного ставлення до людини.

«Я» (Ego), «Воно» (Id), «Понад-Я» (Super-Ego).

Фрейдизм

- К.Юнг, так само як і З.Фрейд, а ще раніше – Ч.Ломброзо, цікавляться проблемою творчості. Для них геніальність та божевілля, творчість та злочин, «геній та злодійство» - сумісними, мають єдину природу, одні витoki, зокрема, - виштовхнену сексуальність, сублімацію.
- Іншим важливим положенням З.Фрейда є вчення про лібідо – статевий потяг, яке, починаючи з раннього дитинства, на несвідомому рівні визначає більшість намірів та вчинків людини.

Неофрейдизм

К.Хорні детально досліджує проблему невротизації особистості, так, серед осіб, які знаходяться у місцях позбавлення волі спостерігається висока питома вага осіб з невротичними відхиленнями. Мазохізм – моральний та фізичний – К.Хорні пояснює невротичними стражданнями. Багато її ідей про механізм розвитку особистості, ролі дитинства у формуванні особистості являють собою інтерес для девіантології

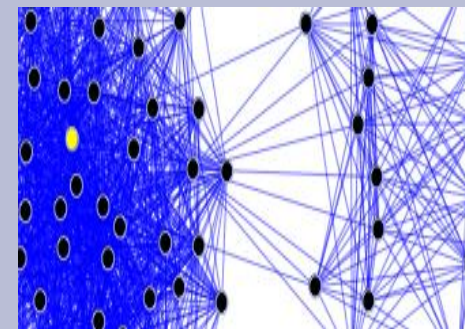
Теорія аномії Е. Дюркгейма (безнормативність)

Соціальне повинне пояснюватися соціальним. Він стверджує, «нормальність» злочинності, тобто вона притаманна усім суспільствам, розвивається по своїм закономірностям, виконує визначені соціальні функції.

У стабільному суспільстві є стабільним і рівень девіантних відхилень (пияцтва, наркоманії, самогубств, злочинності тощо). У суспільстві спостерігається стан аномії, коли старі соціальні норми не спрацьовують, а нові ще не адаптовані, («нормативний вакуум») різко зростають прояви девіантності, перевищуючи при цьому «нормальний» для цього суспільства рівень.

Теорія соціального зв'язку.

1. Пояснює виникнення злочинності послабленням чи розривом зв'язків, що існують у людини з суспільством чи з його групою.
2. Всі люди потенційні правопорушники, але їх стримує від деліктів страх перед можливим зазубленням відносин з батьками, друзями, сусідами, колегами по роботі, родичами у зв'язку із вчиненням ними караних діянь та неможливості налагодження з ними добрих відносин у майбутньому.
3. Коли такі соціальні зв'язки та увага до претензій інших людей у особи зникають, вона тим самим підштовхується до девіантної та злочинної поведінки.

Теорії субкультур

Альберт Коген, Грешам Сайкс і Девід Матса.

Протиправна поведінка санкціонується субкультурою і перебуває під впливом статусних вимог субкультури.

Основна ідея зазначеної теорії полягає у тому, що люди ведуть себе неоднаково, причому навіть в одній і тій самій ситуації. Посередником між ситуацією та дією є ціннісні орієнтації людини, відповідно до яких вона будує свою поведінку. Саме цінності, засвоєні людиною, вказують як вести себе в конкретній ситуації.

В теорії субкультури намагаються пояснити підліткову злочинність, особливо бандитизм.

Теорія таврування.

Присвячена вивченню питання, чому людина була приречена на відхилення. Головним питанням є не сама поведінка, а називання цієї поведінки девіантною. Отже, якщо злочинна поведінка має з'ясовуватись відповідно до реакції інших, аніж до ознак правопорушника, то предметом виступає аудиторія, а не індивідуум.

Таврування залежить від трьох чинників:

1. Час вчинення діяння,
2. Особа правопорушника і особа жертви,
3. Відчуття суспільства щодо наслідків діяння.